

Nr 193.

Av herr Hagård m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till fria sommarresor för barn och till bidrag till sommarkolonier.

Under rubrikerna Fria sommarresor för barn och Bidrag till sommarkolonier ha under riksstatens femte huvudtitel föreslagits anslag till ett sammanlagt belopp av 1 200 000 kronor. Detta innebär en höjning med 200 000 kronor av det belopp, som under innevarande budgetår anvisats för ifrågavarande ändamål.

Beträffande omfattningen av fria resor för sommarvistelse i enskilda hem under år 1943 har upplysts, att biljetter utfärdats för tillhoppa 35 865 barn och 20 015 vårdare, vilket innebär en betydande ökning i förhållande till motsvarande antal föregående år.

I departementschefens motivering har en redogörelse lämnats för vissa missförhållanden, som uppstått i samband med nu ifrågavarande verksamhet. Sålunda anför socialstyrelsen, vilken tillsammans med utrymningskommissionen centralt sammanhåller och övervakar verksamheten, att varken år 1943 eller tidigare från vare sig de centrala eller lokala organen, som syssla med ifrågavarande uppgifter, generella kontrollåtgärder företagits över att de barn, som blivit föremål för samhällets stödjande åtgärder, verkligen ha vistats på uppgiven ort eller under den fastställda minimitiden av fyra veckor. Socialstyrelsen har dock vid en efteråt företagen stickprovskontroll konstaterat, att missbruk förekommit. I samband därmed ha även från de lokala organens sida missförhållanden blivit påtalade. Det har vid verkställda undersökningar sålunda uttrönts, att barn under fyra års ålder, vilka icke behövt egna biljetter utan åtföljts av vårdare med fribiljett för sin egen resa, i flera fall återsänts hem ifrån landet redan efter 10 dagars vistelse därstädes. Ett annat missförhållande illustreras genom det understundom praktiserade förfaringssättet exempelvis att lösa biljett till någon plats i Stockholms skärgård men låta resan sluta i Stockholm, varigenom förutsättningarna för fri resa bortfallit och avsikten med nu ifrågavarande förmån förfelats. Socialstyrelsen har vid sina fortsatta undersökningar kunnat konstatera, att i vissa fall uppenbart bedräglig avsikt förelegat från vederbörandes sida, och enligt uppgift komma åtal också att anställas.

I anledning av nu påtalade missförhållanden ha från de lokala myndigheternas, barnavårdsnämndernas, sida förslag lämnats rörande erforderliga kontrollåtgärder, men socialstyrelsen har för sin del icke ansett sig böra göra någon framställning i sådant syfte. Ehuru departementschefen förklarar sig angelägen om att nödig kontroll utövas samt att uppenbara miss-

bruk beivras, har han tills vidare nöjt sig med att låta i efterhand verkställa vissa stickprovsundersökningar rörande missbrukens art och frekvens.

Man kan inte bortse ifrån att utifrån principiella synpunkter anmärkningar kunna framställas mot ifrågavarande verksamhet, vilken, med den skillnad som i visst avseende gjorts mellan barn från städerna och barn från landet i fråga om möjligheten att erhålla fria resor, onekligen medför orättvisa. Så mycket mera nödvändigt är det då, att den behjärtansvärda verksamheten i sin nuvarande begränsade omfattning icke medger missbruk, som kunna vålla, att den kommer i vanrykte. Det är alltid en ytterst betänklig sak, om sociala välfärdsanordningar på grund av sin utformning och brist på nödig kontroll locka människorna att tillskansa sig förmåner, som icke åsyftas och vilka i grund och botten för medborgarna i gemen kunna framstå som oberättigade.

Med avseende å sommarresorna för barn ha från flera barnavårdsnämnders sida ett förslag till kontrollåtgärder framlagts, vilket förtjänar beaktande. Det innebär, att varje barn, som tilldelats avgiftsfri biljett, skulle å en för ändamålet avsedd blankett erhålla intyg av ordförande eller ledamot i barnavårdsnämnd eller annan kommunal myndighet eller tjänsteman i orten för sommarvistelsen, att barnet minst fyra veckor vistats å uppgiven plats. I vissa fall, då avståndet från barnets vistelseort till kommunal myndighet eller funktionär lade hinder i vägen för erhållande av sådant intyg, skulle eventuellt ett intyg av annan trovärdig och ojävig person kunna få anses till fyllest. I samband härmed skulle det lokala förmedlande organet i barnets hemort äga skyldighet att vid uppenbara tendenser till onödiga, långa resor göra icke blott föreställningar utan även i tydliga fall av missbruk vägra utskryva avgiftsfri biljett.

I fråga om organisationen torde efter den försöksverksamhet, som pågått under tre år, tiden vara inne att vidtaga nödiga förenklingar. Skälet för utrymningskommissionens medverkan torde nu icke längre föreligga. Några utrymningspunkter äro nämligen icke längre avgörande för verksamheten. Det måste för övrigt anses vara olämpligt att förlägga det centrala arbetet på två olika organ, ty detta torde onödigtvis tynga och även fördyra verksamheten.

Sedan departementschefen förklarar sig ha för avsikt att göra viss del av socialstyrelsens arbetsområde till föremål för översyn med hänsyn till personalbehov o. d., kan med skäl ifrågasättas, om icke vid en sådan granskning jämväl nu påtalade organisatoriska spörsmål borde uppmärksammas och nuvarande olägenheter avlägsnas.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av frågan om anslag till Fria sommarresor för barn och Bidrag till sommarkolonier måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om

utfärdandet av sådana föreskrifter, att betryggande kontroll kan av myndigheterna utövas däröver att förmånen av fria sommarresor icke obehörigen utnyttjas; samt

att vid utfärdandet av sådana föreskrifter nu nämnda synpunkter måtte vinna beaktande.

Stockholm den 21 januari 1944.

Alarik Hagård.

Gunnar Sundqvist.

E. Birke.

Ebon Andersson
i Stockholm.

T. V. Lundell.

Ragnar Sveningsson.

C. Oscar Nolin.
